

Hudobná teória 3.

Pripravila:

Bc. Gabriela Ilková

2015

Obsah

Rytmus a takt v hudbe	3.
Intervaly	4.
Zostavenie intervalov	5.

Rythmus a takt v hudbe

Takt v hudbe udáva striedanie prízvučných a neprízvučných nôt, čiže rytmus skladby. Takt skladby je určený na začiatku skladby (za kľúčom a predznamenaním) dvoma číslami. Horné číslo udáva počet dôb v takte, spodné číslo udáva na akú hodnotu budeme počítat' jednu dobu. Obyčajne to býva štvrt'ová alebo osminová nota, menej často aj polová. Napr. v trojštvrťovom takte budeme počítat' do troch a na štvrt'ovú ♪ hodnotu počítame jednu dobu. Teda v trojštvrťovom takte môžu byť tri štvrt'ové noty. Štvrt'ové noty môžeme nahradiť aj inými notami či pauzami tak, aby ich celkové trvanie zodpovedalo trom štvrt'ovým notám. V šesťosminovom takte počítame do šiestich, a na osminovú ♩ hodnotu rátame jednu dobu. Jednotlivé takty od seba oddeľujeme zvislou *taktovou čiarou*.

Poznáme **jednoduché** (2/2, 2/4, 3/4, atď.) a **zložené takty** (4/4, 6/8 atď.).

V jednoduchých taktach máme jednu prízvučnú dobu, ktorá je zväčša prvá doba v takte. V zložených taktach pri hlavnej prízvučnej dobe nájdeme aj vedľajšie prízvučné doby. Pozri notovú ukážku.

The image displays musical notation for two rows of examples. The first row shows two time signatures: 2/4 and 3/4. In 2/4, there are two quarter notes in each measure, with an accent (>) over the first note. In 3/4, there are three quarter notes in each measure, with an accent (>) over the first note. A bracket labeled 'prízvuk' spans the first notes of both measures. The second row shows 4/4 and 6/8. In 4/4, there are four quarter notes in each measure, with an accent (>) over the first note. In 6/8, there are six eighth notes in each measure, with an accent (>) over the first note. A bracket labeled 'hlavný prízvuk' spans the first notes of both measures, and another bracket labeled 'vedľajší prízvuk' spans the first notes of the 6/8 measure.

Intervaly

Interval je výšková vzdialenosť medzi dvoma tónmi. Poznáme základné a upravené intervaly. Základné intervaly rozdeľujeme do dvoch veľkých skupín: čisté a veľké.

Upravené intervaly sú zväčšené, malé, zmenšené.

Základné intervaly sa vypočítavajú v durovej diatonickej tónine, vždy k prvému tónu tóniny.

Poradie intervalov:

- 1-príma,**
- 2-sekunda,**
- 3-tercia,**
- 4-kvarta,**
- 5-kvinta,**
- 6-sexta,**
- 7-septima,**
- 8-oktáva**

Dôležité aby sme sa intervaly naučili, lebo budeme ich potrebovať pri zostavení akordov. Akordy zas potrebujeme k tomu, aby sme mohli sprevádzať piesne alebo rôzne melódie na nástroji.

Základné intervaly				
Čisté		Veľké		
1-príma, napr. c-c		2-sekunda, napr. c-d		
4-kvarta, napr. c-f		3-tercia, napr. c-e		
5-kvinta, napr. c-g		6-sexta, napr. c-a		
8-oktáva, napr. c-c1		7-septima, napr. c-h		
Upravené čisté intervaly		Upravené veľké intervaly		
Zmenšený interval	Zväčšený interval	Zmenšený interval	Malý interval	Zväčšený interval
Ak čistý interval znižujeme o ½ tón	Ak čistý interval zvyšujeme o ½ tón	Ak veľký interv. znižujeme o 1 celý tón	Ak veľký interv. znižujeme o ½ tón)	Ak veľký interv. zvyšujeme o ½ tón)
zm.1, c-ces	zv.1, c-cis	zm.2, c-deses	m.2, c-des	zv.2, c-dis
zm.4, c-fes	zv.4, c-fis	zm.3, c-eses	m.3, c-es	zv.3, c-eis
zm.5, c-ges	zv.5, c-gis	zm.6, c-asas	m.6, c-as	zv.6, c-ais
zm.8, c-ces ¹	zv.8, c-cis ¹	zm.7, c-heses	m.7, c-bé	zv.7 c-his

Intervaly

Pri zostavení intervalov v prvom kroku sa naučme rozdiel medzi malým a veľkým krokom.

Malý krok znamená najmenšiu vzdialenosť medzi dvoma tónmi: poltónový krok. Napr. c-cis, c-des, d-dis, d-es, e-f, h-c atď. Najlepšie bude ak si predstavíme klaviatúru. Malý krok je medzi dvoma susedným bielym a čiernym klávesom. Tam kde nie je medzi dvoma bielymi klávesmi čierny kláves: e-f, h-c, tak v takom prípade medzi dvoma susednými bielymi klávesmi bude malý krok.

Veľký krok je celotónový krok, vlastne sa skladá z dvoch malých krokov. Napr. c-d, d-e, e-fis, g-a, cis-dis, as-bé atď.

Ak sme sa naučili malý a veľký krok, ľahko zostavíme aj intervaly: malú aj veľkú terciu, čistú kvartu a kvintu atď. Nasledovná tabuľka ti môže byť na pomoc.

Malá sekunda	1 malý krok	c-des, d-es, e-f, g-as, gis-a, h-c, atď.
Veľká sekunda	1 veľký krok	c-d, d-e, e-fis, f-g, as-bé, atď.
Malá tercia	1 veľký + 1 malý krok	c-es, d-f, e-g, f-as, cis-e, g-bé, atď.
Veľká tercia	2 veľké kroky	c-e, d-fis, es-g, e-gis, f-a, g-h, atď.
Čistá kvarta	2 veľké + 1 malý krok	c-f, d-g, e-a, f-bé, fis-h, atď.
Zväčšená kvarta	3 veľké kroky	c-fis, d-gis, es-a, f-h, atď.
Čistá kvinta	3 veľké kroky + 1 malý krok	c-g, d-a, e-h, f-c, cis-gis, es-bé atď.

**A zene az életnek olyan szüksége, mint a levegő.
Sokan csak akkor veszik észre, ha már nagyon hiányzik.**

(Kodály Zoltán)

Hudba je pre život potrebou ako vzduch. Mnohí si ju uvedomujú iba vtedy, kedy im už veľmi chýba.

(Kodály Zoltán)

*Ďakujem za pozornosť,
Prajem vám všetkým
príjemné učenie sa!*

Keby si mal ku mne otázky, napíš mi na mailovú adresu:

ilkovagabriela@gmail.com